

Cumhuriyetin Yüzüncü Şeref Yılı Kutlu Olsun

– M.Nihat Malkoç · 29 Ekim 2023

Cumhuriyetin yüzüncü şeref yılı kutlu olsun.

M. NİHAT MALKOÇ

Cumhuriyet milli birlik ve beraberliğin çimentosudur.

Halkın kendi yöneticilerini kendi özgür iradesiyle seçip başa getirmesidir cumhuriyet. Ulusun, egemenliğini kendi elinde tuttuğu ve bunu seçtiği milletvekilleri aracılığıyla kullandığı idare biçimidir. Halkın seçtiklerini denetlemesi, beğenmediğinde de yerlerine başkalarını koymasındır. Hatta kendini donanımlı bulması halinde yönetime talip olmasıdır.

Bu aziz millet, cumhuriyet sayesinde, çok uzun süren bir saltanatın ardından yönetimi doğrudan doğruya kendi eline almıştır. Bu yönetim biçimi, Erzurum Kongresi'nde; "Milli iradeyi etkin, milli kuvvetleri hâkim kılmak esastır." sözüyle ete kemiğe bürünmüştür. 23 Nisan 1920'de TBMM'nin açılmasıyla, "Meclisin üstünde hiçbir kuvvet yoktur." ilkesiyle cumhuriyete giden yol ardına kadar açılmıştır. Bu nurlu yol ki sonu muasır medeniyetler seviyesine çıkmaktır. Özgürlüğüne düşkün milletimize en uygun yönetim şeklidir.

Kimsesizlerin kimsesidir cumhuriyet. Halkçıdır, halkın ta kendisidir. İnsan hak ve hürriyetlerine bağlıdır. Milli birlik ve beraberliğin çimentosudur. Cumhuriyet temeli üzerinde yükselen Türkiye Cumhuriyeti Devleti özgürlüğü elinden alınmış, kendi öz yurtlarında parya konumuna düşmüş milletlere de ilhâmdır. Türk milletinin tarih yolculuğundaki var oluş mücadelesini taçlandırmasıdır aynı zamanda. O ki istiklal mücadelemizi zafere ulaştıran birlik ve beraberlik ruhunun büyük eseridir.

"Türk Milletinin karakterine ve adetlerine en uygun yönetim şekli cumhuriyettir."

Bilgeliğin, üretkenliğin, çalışkanlığın, bereketin, sevginin ve barışın simgesi olan kadına lâayık olduğu hakkı ve değeri vermek, onu erkekle hukuk önünde eşitlemektir cumhuriyet. Kurtuluş Savaşı sırasında erkeğiyle birlikte savaştan Anadolu kadını cumhuriyetle birlikte özgüvenine kavuşmuştur. Mayasında var olan cesaretini, inancını ve gücünü büyük bir kahramanlıkla ortaya koymuştur. Böylece erkeğine yük olmamış, erkeğinin yükünü paylaşmıştır. Barış zamanlarında fabrikalarda erkeğiyle hizmet üretmeye başlamıştır.

Geçmişinden hız ve haz alarak aydınlık geleceğe ve yarınlara umutla bakmaktır cumhuriyet. Fikri hür, vicdanı hür ve irfanı hür aydın Türk gençliğine her zamankinden daha çok güvenmek ve inanmaktır. "Ey yükselen yeni nesil! İstikbal sizsiniz. Cumhuriyeti biz kurduk, onu yükseltecek ve yaşatacak sizsiniz. Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklalini, Türk Cumhuriyetini ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir. Muhtaç olduğun kudret damarlarındaki asil kanda mevcuttur" diyebilme iradesini ortaya koyabilmektir.

Kap kara bulutları dağıtarak güneşin önünü açan rüzgârdır cumhuriyet. Özgürlüğe inanmanın somut halidir. "Ya İstiklal, Ya Ölüm" parolası ile Milli Mücadele'yi başlatan bu kararlı duruş, hür ve

bağımsız Türkiye Cumhuriyeti'nin doğumuyla neticelenmiştir çok şükür!

“Türk Milletinin karakterine ve adetlerine en uygun yönetim şekli cumhuriyettir.” diyen Atatürk'e kulak vermektir cumhuriyet. O ki yüksek ahlâkî değerlere sahip vatansever nesillerin membaidır. Bu millet ancak cumhuriyet ikliminde nefes alabilir.

Cumhuriyet fazilettir, faziletli insanlar yetiştiren iklimdir.

Egemenliği kayıtsız şartsız milletin eline vermektir cumhuriyet. Böylece millete özgüven aşılacaktır. Kuvvetler (yasama, yürütme, yargı) ayrımıdır. Hürriyetleri kısıtlayan vahşi emperyalizme karşı avazı çıktığı kadar bağırmaaktır. Demokrasinin en gelişmiş şeklidir aynı zamanda. Demokratik sosyal hukuk devletine giden en güvenli ve en kestirme yoldur.

Amasya Genelgesi'nde de vurgulanan; “Milletin bağımsızlığını yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır” ilkesini ısrarla hayata geçirmektir cumhuriyet. Türk milletinin hür ve bağımsız yaşama kararlılığını korkusuzca ve yüksek sesle dünyaya ilân etmesidir.

Cumhuriyet fazilettir, faziletli insanlar yetiştiren iklimdir. Her zaman değişime ve gelişime açık olmaktadır. Her hususta ilmin yol göstericiliğinde çağın medenî unsurlarını yakalamak ve kullanmaktır. Misak-i Milli sınırlarından taviz vermeden yaşamaktır. Cumhuriyet halk egemenliğidir, ulusal bütünlüktür, barış içinde tam bağımsız yaşamaktır.

Cumhuriyet sevdamızdır...

Duyguların ve düşüncelerin sarpa sardığı demlerde zihnimizi aydınlatan güneşsin Cumhuriyet... Sen ki bize şah damarımız kadar yakınsın. Bulutların arkasına saklanan umutları bulup koyarsın önümüze. Gelmeyen baharların müjdesini sunarsın belleğimize. Kitaplarımızda senin ağırlığını hep hissederiz. Sevgin ruhlarımızı esir edeli beri gerçek özgürlüğümüzü bulduk. Sana olan sevgimiz bulutlara degecek kadar büyük ve görkemli... Duygularımızda, düşüncelerimizde, hayallerimizde, emellerimizde hep senin varlığının ağırlığını hissediyoruz. Karlar altında kalan ümit çiçeklerini tazeleyen sensin. Bembeyaz kar yığınlarından çıkıp filizlenen kardelensin sen...

Cumhuriyet sevdamızdır...

Hayranlık duygularıyla beslenen bakışlarımız sana dönüktür. Karanlıklar üstüne doğan dolunaysın sen. Kapkaranlık gecelerde büyüyen en parlak yıldızımız sensin. Kararsız anlarımızda en isabetli kararımız, tek kılavuzumuz, tek akıl hocamızsın. Yaralı bilinçlerde nasırlaşan korkularımıza perdesin. Seni kalemler yazmakta, şairler anlatmakta aciz kalıyor. Mutluluğun resmini çizmemi isteyen öğretmenime seni tasvir eden bir resim çiziyorum. İçimdeki mutluluğun kaynağı sensin. Geleceğin çeşmesi senin pınarlarından besleniyor. Mutlu yarınlara giden yolların kavşağında yollar seni işaret ediyor. İçimdeki yangınları senin tazyikli suyunla söndürüyorum. Yarım kalan baharları senin atmosferinde tamamlıyorum.

Cumhuriyet sevdamızdır...

Sen ki içimizdeki buzları güneşinle, sıcağınla, kızgın nefesinle erittin.

Baktığım bütün aynalarda senin silüetini seyrediyorum. İçtiğim bir bardak suya bile senin sevgin,

güvenin ve doyumsuz hazzın karışmış... Dinlediğim bütün nağmeler beni sana götürüyor. Sözlüklerimiz senin şanlı adını onurla taşıyor sayfalarında. Donuk bakışlarımıza can ve heyecan katan o bitimsiz Cumhuriyet coşkusudur. Gonca güllerimiz tarifsiz kokusunu senin güzelliğinden alıyor. Tavus kuşunun renk cümbüşünde, ak güvercinlerin özgürlüğe yol alan kanatlarında, balıkların parlak pullarında, aslanın hırçın yelelerinde onurunu, erişilmezliğini, doyumsuzluğunu, yenilmezliğini görüyorum. Çocuklar kadar saf ve günahsızsın. Yıldızlar gibi yükseklerdesin. Işığını esirgeme zifiri karanlıklarımızdan... Cumhuriyet sevdamızdır...

İçimizdeki buzları güneşinle, sıcağınla, kızgın nefesinle erittin. Sütlü kahvemizin köpüğünde, hararetili anlarımızda içtiğimiz suyun duruluğunda, buhranlı anların ruh kasvetlerinin sükûna erdiği zaman dilimlerinde gölgenin aksini görüyorum. Beklemenin ateşten daha yakıcı olduğu hasret nöbetlerinde vuslatın hazzıyla eşdeğersin sen. Senin gidişin gönüllerin tarumar olması demek; senin susuşun baykuşların konuşması demek, senin uyuman, canavarların uyanıklığı demek... Boşa gider mi bunca yıllık emek?... Sen ki en büyük kazancımızsın. Fukaraların bile gönül sofralarını mamur eden, tattıkça çoğalan ve baktıkça güzelleşen emsalsiz bir nimetsin. Mahzunlaşan bakışlarımız, şerefine göğe deşiyor. Sen bizim sırça köşklerimizde şerefli misafirisin. Aslında misafir değil, ev sahibisin sen. Senin ömrünün azameti ve uzunluğu bizimkilere nazaran kıyas götürmez büyüklüktedir. Bizimkisi kelebeğin ömrü ölçüğindedir. Yansak da, mum ışığının gönüllü pervanesiyiz. Bizler insanlığın yolunu aydınlatan mübarek ateşinde yok olmaya razıyız, yeter ki senin ışığın hiç sönmesin. Cumhuriyet sevdamızdır...

Canımızda can gibisin cumhuriyet, damarlarımızda kan gibisin sen. Teneffüs ettiğimiz hava gibi, içtiğimiz su gibi, sol yanımızda taşıdığımız yürek gibi paksın, lüzumluşun. Soframızın baş tacı ekmeği gibi muhteremsin. Hakikat kavşağında bütün yolların ucu sana çıkıyor. Mevsimler senin atmosferinde soluklanıyor. Dara düştüğümüzde çalacağımız tek kapı sensin. Sen ki Atatürk'ün bıraktığı en kıymetli emanetsin. Seni gönlümüzün en temiz köşesinde, gözlerimizin ferinde, bedenimizin terinde taşıyıp geleceğe aktaracağız.

Cumhuriyet insanca bir yaşama biçimidir.

Cumhuriyet insanca bir yaşama biçimidir. Millî bayramlarımız içerisinde apayrı bir yeri ve anlamı vardır bu güzel bayramın. Çünkü cumhuriyetle beraber yeni Türk devletinin adı konmuş ve bu güzel hadise bütün dünyaya ilan edilmiştir. Osmanlı'nın çöküşüne sevinen düşman devletler yeni bir Türk devletinin kurulmasıyla sevinçlerini içlerine gömmek zorunda kalmışlardır. Türklerin devletsiz ve teşkilatsız yaşayamayacaklarını görmüşlerdir.

Türkler devlet kurup yıkmada dünyada emsalsizdir. Türklerin tarih boyunca 113 devlet kurduklarını söylersem bu kanaatime iştirak edersiniz herhalde. İşte bu devletlerin sonuncusu ve 113.sü şanlı Türkiye Cumhuriyeti'dir. Bugünkü devletimizin en büyük özelliklerinden birisi de "Türk" adıyla kurulan ikinci devlet oluşudur. Daha evvel Göktürkler kurdukları devlette Türk ibaresini kullanmışlardı. 29 Ekim sadece Cumhuriyetin değil, son kez kurulan ve ebedî olan Türkiye'nin de kuruluş tarihidir. Yani bizler bu tarihte devletimizin kuruluş yıldönümünü de kutluyoruz. Bir yanda cumhuriyet, öbür yanda Türkiye... Onların terkihiyle oluşan Türkiye Cumhuriyeti... Nasıl da yakışmışlar birbirine, öyle değil mi?

Bağımsız bir ülkede, ayyıldızlı bayrağın gölgesinde ve marşların en güzeli olan İstiklal Marşı'nın o anlamlı haykırışının yankılarının duyulduğu bir ortamda yaşamak bir lütuf bizlere... Bu güzelliklerin filizlenmesinde katkısı olanlara ne kadar teşekkür etsek azdır. Dünyadaki pek çok ülkenin adına kuyruk olan cumhuriyet, ancak demokrasiye ve insan haklarına inanmış kadroların elinde anlamını bulabilir. Yoksa adına cumhuriyet demekle bir ülke cumhuriyet olmaz. Bu, halkın gözünü boyamaktan öteye gitmeyen bir kandırmacadır.

Cumhuriyet varsa fikir özgürlüğü de vardır.

Ne yazık ki birçok diktatörlükte rejim sözde cumhuriyettir. Fakat bizdeki cumhuriyetin banisi Atatürk, amacına ve anlamına uygun bir cumhuriyet idaresi bina etmiştir. Bunun da takipçisi olmuş, uygulamalardaki aksaklıkları iyi niyetle ortadan kaldırmıştır. O, cumhuriyetin oluşturduğu özgürlük ortamını kaosa dönüştürmemek için büyük gayretle çalışmıştır. İnsanların düşüncelerine saygıda kusur etmemiş, bütün düşüncelerin yeşerebileceği bir fikir bahçesi kurmuş ve onu sulamıştır. O, özgürlüklerin bayrağını gönderden indirmemiştir. Onun bu husustaki sözleri dikkate şayandır: "Cumhuriyet düşünce serbestliği taraftarıdır. Samimî ve meşru olmak şartıyla her fikre hürmet ederiz. Her kanaat bizce muhteremdir. Yalnız muarızlarımızın insafı olması lâzımdır." (Atatürk'ün S.D. III)

Bizim halkımız cumhuriyet idare şeklini ta başından beri benimsemiştir. Çünkü bu milletin yapısında cumhuriyet yönetim şeklinin ahkâmı karakter olarak vardır. Balık için su neyse bizler için de hürriyet odur. Bizler ancak özgürlük ortamında kendimizi bulur ve büyük atılımlar gerçekleştirebiliriz. Türkiye'de siyasetin zemini de cumhuriyetle sağlamlaşmıştır. Kardeşlik, eşitlik ve özgürlük tohumları cumhuriyet bahçesinde yeşermiş ve boy atmıştır.

Cumhuriyetin dinle, dinin de cumhuriyetle hiçbir meselesi olmamalıdır. Bazı satılmış kafaların anlamsız taşkınlıklarını bu kapsamda düşünmemek gerekir elbette. Zira bu ülkenin mabetlerinde bile cumhuriyetin arifesinde bu kavrama övgüler dizen hutbeler okunur. Zaten cumhuriyet varsa fikir özgürlüğü vardır, fikir özgürlüğü varsa inanç özgürlüğünden bahsedilebilir. Bunlar bir zincirin halkaları misali birbirine bağlıdır. Durum bu iken İslam'la cumhuriyeti birbiriyle bağdaştıramayanların kuru akıllarına şaşarım. Onlar İslam'daki icma kurumunu hiç mi görmezler? Zira icmanın cumhuriyetle örtüşen yanları çoktur.

Cumhuriyet hoşgörünün de birinci adresidir. Bu rejimde çatışmalar ve anlamsız kavgalar yerini sevgi ortamına bırakır. Müslimlerle gayrimüslimler aynı gayeler için devletinin yanında olur ve onun yükselmesi için gecesini gündüzüne katar. Zira bu devlet ve bu topraklar sadece bir kesimin malı değildir. Cumhuriyet gayrimüslimlere de özgür bir ortamda refah içinde yaşayabilme zemini hazırlar. İnsanlar güçlerini kavgada değil, ülkenin refahının ve imarının tesis edilmesinde harcarlar. Bilirler ki pasta ne kadar büyütülürse insanların ondan alacakları pay da o derece büyür. Cumhuriyet bunun için fazilettir.

Özgürlüğüne düşkün milletlerin idare şeklidir cumhuriyet...

Özgürlüğüne düşkün milletlerin idare şeklidir cumhuriyet... Türk milleti çöken bir imparatorluğun

enkazı üzerinde kurduğu Türkiye devletinin yönetim şeklini iç dünyasında tayin etmişti. Zira bu millet, başına buyruk ve hesap vermeyen bir idare anlayışını kabul edemezdi. Eline gelen fırsatı tepemezdi. Çağdaş devletlerin gittiği yoldan gitmeliydiler. Atatürk Türk milletini ancak cumhuriyete layık görüyor ve bunu şöyle ifade ediyordu: “Türk milletinin karakterine ve adetlerine en uygun olan idare, Cumhuriyet idaresidir.”

Eski yönetim şekilleri fertlerin düşüncelerini hesaba katmıyordu. Oysa ortak akılla hareket edilmeliydi. Yeni yüzyılın en ideal idare şekliydi cumhuriyet... Devletimizin kurucusu Atatürk, kuracağı devletin yönetim şeklini zihninde şekillendirmesine rağmen şartlar hazır olmadan düşüncesini kamuoyuyla paylaşmamıştı. Dengeleri gözetiyordu, biraz da kemikleşen anlayışların tepkisinden çekiniyordu, bir anlamda fırsat kolluyordu.

Cumhuriyet kelimesinin kökü “cumhur”dur. Bu, Arapça kökenli bir kelimedir. “Halk” anlamına gelir. Türk Dil Kurumu Sözlüğü’nde cumhuriyet, ‘ulusun egemenliği kendi elinde tuttuğu ve bunu belirli süreler için seçtiği milletvekilleri aracılığı ile kullandığı devlet şeklidir.’ Nerden bakarsanız bakın cumhuriyet idaresi halka dayanıyor. Fakat halktan uzak cumhuriyetler de vardır. Eskiden onlarca devleti esir görüp ilkel bir anlayışla yöneten SSCB de bir cumhuriyetti. Önemli olan şekil değil, uygulamalarıyla hissedilen cumhuriyettir.

Bu ülkeye ve cumhuriyet yönetim biçimine milletçe sahip çıkmalıyız.

Cumhuriyet rejiminin ülkemize neler kazandırdığını ancak geçmişi bilenler anlayabilir. Bugünkü modern hayatımızı cumhuriyete borçluyuz. Son yıllarda adından sıkça söz ettiren ve satış rekorları kıran Turgut Özakman’ın “Şu Çılgın Türkler” adlı eserinde Cumhuriyet kurulduğu yıllarda, ülkenin genel manzarasını şöyle tasvir ediyor:

“13 milyon nüfus, ilkel bir tarım, sınıra yakın sanayi, madenlerin büyük çoğunluğu, limanlar ve var olan demiryolları yabancı şirketlerin yönetiminde, 153 ortaokul ve lise, sadece bir üniversite var. Halkın sadece yüzde 7’si okur - yazar, bu oran kadınlarda yüzde 1 bile değil. Ortaokullarda 543, liselerde 270 kız öğrenci okuyor. Ekonomik bakımdan yarı sömürge... Kişi başına gelir 4 lira, kişi başına ortalama kamu harcaması 50 kuruş... Alt yapı her alanda yetersiz... Bilim hayatı ve düşüncesi yok denilecek düzeyde. Anadolu; araştırmayan, nakilci medreselerin elinde... Yasalar çağın gereklerinin gerisinde. Kadınların ilke olarak toplumsal hayatları ve hiçbir hakları yok. Kadınların da bir gün erkekler gibi, doktor, mühendis, avukat, belediye başkanı, milletvekili, bakan olabileceklerini hayal etmek bile zor. Ne seçme hakkı bulunuyor, ne seçilme. Kısacası, vatandaş sayılmıyorlar. Ülke neredeyse bütünüyle ve pek çok alanda ortaçağı yaşıyor (Turgut Özakman, 2005, s.682).”

İnsanların yönetime katılması, düşüncelerini açıklaması, seçtiği idarecilerce yönetilmesi bu asrın en büyük yeniliği ve nimetiydi. Bu nimetten bizler de faydalanmalıydık. Milletın kaderini şahısların insafına bırakmamalıydık. Sadece seçmekle kalmamalı, aynı zamanda seçilenleri denetlemeliydik. Cumhuriyet idare şekli eski yönetimlerle kıyaslanamazdı. Eski yönetimlerde şeffaflık yoktu. Atatürk, getirdiği Cumhuriyet yönetim şeklini açık seçik ifadelerle tanımlıyor, halkı cumhuriyete alıştıırıyordu. Ona göre: “Cumhuriyet rejimi demek, demokrasi sistemiyle devlet biçimi demektir. Demokrasi ilkesinin en modern, en mantıklı uygulamasını sağlayan hükümet biçimi cumhuriyettir!.. Cumhuriyet, yüksek ahlak

değerlerine ve niteliklerine dayanan bir yönetimdir. Cumhuriyet erdemdir. Cumhuriyet yönetimi erdemli ve namuslu insanlar yetiştirir.”

Bu ülkeye ve Cumhuriyet yönetim biçimine milletçe sahip çıkmalıyız. Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'ni daha da yükseltmek için fert olarak üzerimize ne düşüyorsa hakkıyla yerine getirmeliyiz. Cumhuriyet millet olarak ortak paydamız olmalıdır. Geçmişten hız alıp geleceğe emin adımlarla yürümeliyiz. Tarihimize sahip çıkmalıyız. Şu da unutulmamalıdır ki Türkiye Cumhuriyeti'ni övmek, şanlı Osmanlı'yı yermeyi gerektirmez.

Cumhuriyet halkın kendi kendisini yönetmesi olarak ifade edilir.

Cumhuriyet halkın kendi kendisini yönetmesi olarak ifade edilir. Aslında bu cumhuriyetin değil, demokrasinin tanımıdır. Oysa demokrasiyle cumhuriyet birebir aynı şeyler değildir. Cumhuriyet milletin, egemenliği kendi elinde tuttuğu ve bunu belirli süreler için seçtiği milletvekilleri aracılığı ile kullandığı devlet biçimidir. Anayasamızın birinci maddesine göre 'Türkiye Devleti bir Cumhuriyettir.' Bu madde değiştirilemez.

Cumhuriyet olmasına rağmen demokratik olmayan pek çok devlet vardır. Demek ki cumhuriyet demokrasiyi çağırırsa da pek çok cumhuriyet idaresindeki uygulamalar hiç de bu doğrultuda değil. Bugün dünyadaki antidemokratik devletlerin çoğunun cumhuriyet yönetim biçimiyle idare edildiğini düşünürseniz ne demek istediğimi daha iyi anlarsınız. Kendisine bağlı olan onlarca devleti sömüren eski SSCB de bir cumhuriyet idi. Hatta Irak ve İran da cumhuriyetle yönetilir. Bu örnekler bazı ülkelerde cumhuriyetin içinin boşaltıldığını gösterir.

Avustralya, Belçika, Birleşik Krallık, Danimarka, Hollanda, Japonya, Kanada, Lüksemburg, Norveç, İsveç, Yeni Zelanda gibi ülkelerin demokrat olmadıklarını söyleyebilir misiniz? Aksine bu ülkeler demokrasinin gelişip serpiştiği devletlerdir. Fakat bunların yönetim biçimi monarşidir. Okul sıralarında bize monarşiyle demokrasinin zıt kavramlar olduğu öğretildi hep... Monarşiyle yönetilen ülkelerde demokrasiden bahsedilemeyeceği bilinçaltımıza yerleştirildi. Demek ki her cumhuriyet demokrat olmadığı gibi her monarşi de anti demokrat değildir. Mühim olan idareler değil, idarecilerdir.

Ülkemizin bir cumhuriyet olduğu Anayasa'yla teminat altına alınmıştır.

Ülkemizin bir cumhuriyet olduğu Anayasa'yla teminat altına alınmıştır. Atatürk, kendisinin de içinden çıktığı bu milleti çok iyi bildiği ve tanıdığı için onların ruhuna en uygun yönetim biçiminin cumhuriyet olduğunu anlamış ve gereğini yapmıştır. Bunu 'Türk milletinin karakterine ve adetlerine en uygun olan idare, Cumhuriyet idaresidir.' sözüyle dile getirmiştir. 29 Ekim 1923 senesinde Cumhuriyeti ilan etmiş, bu anlamlı günü de bayram saymıştır. O gün bugündür 29 Ekimleri Cumhuriyet Bayramı olarak kutlamaktayız. Bu yıl Cumhuriyetimizin 83. sene-i devriyesini kutluyoruz. Cumhuriyetin körpe zihinlere nakşedilmesi için bu günleri vesile kabul ediyoruz. Çünkü insan ruhuna en uygun yönetim ancak cumhuriyettir.

Türkiye'de cumhuriyet, 29 Ekim 1923 tarih ve 364 sayılı "Teşkilatı Esasiye Kanununun Bazı Mevaddınının Tavzihen Tadiline Dair Kanun" ile ilan edilmiştir. Bu Kanunun birinci maddesine göre, "Türkiye Devletinin şekli-i hükümeti, Cumhuriyettir". 1924, 1961 ve 1982 Anayasaları da "Türkiye

Devleti bir Cumhuriyettir” ibaresini kullanarak yönetim anlayışının cumhuriyet olarak devam edeceğini teyit etmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin "Yüzüncü Şeref Yılı" kutlu olsun.

Atatürk cumhuriyete çok değer vermiş ve onu halkına en güzel bir hediye olarak takdim etmiştir. O kendini düşünseydi monarşiyi tercih eder, ömür boyu iktidarda kalırdı. Fakat o geleceğimizi hesaba katarak milletin zalim yöneticiler tarafından ezilmesini, halka söz hakkı verilmemesini engellemiştir. Herkesin yönetime dair fikirlerinden azami derecede yararlanmıştır. Cumhuriyetle beraber hak ve hukuk kavramları daha bir anlam kazanmıştır. Rüşvet, yolsuzluk ve suiistimaller en aza indirilmiştir. Nereden nereye geldiğimizi anlamanız için bununla ilgili olarak anlatılan bir anekdotu dikkatinize sunmak istiyorum:

“Atatürk, Mudanya yolu ile Bursa'ya gidiyordu. Kalabalık bir halk kitlesi iskelede etrafını çevirmiş bulunmaktaydı. Bir kadının elinde bir kâğıtla Atatürk'e yaklaştığı görüldü. İhtiyar, zayıf bir kadındı. Ata'nın yolunu keserek titrek bir sesle: '- Beni tanıdın mı oğul?' dedi. 'Ben sizin Selanik'te komşunuzdum. Bir oğlum var. Devlet demiryollarına girmek istiyor. Siz onu alsınlar dediniz. Fakat müdür dinlemedi. Oğlumu yine işe almamış. Ne olur bir kere de siz söylemeniz.'

Bu sözlerden sonra Atatürk'ün çelik bakışlı gözleri samimiyetle parladı. Elleriyle geniş jestler yaparak ve yüksek sesle: '- Oğlunu almadılar mı?' dedi. 'Ben tavsiye ettiğim hâlde mi almadılar? Ne kadar iyi olmuş... Çok iyi yapmışlar... İşte Cumhuriyet böyle anlaşılacak...' Kadın, kalabalığın içinde kaybolmuştu. Ve Atatürk adeta kendinden geçmiş bir sesle: '-İşte cumhuriyetten beklediğimiz netice...' diyordu.”

Zor şartlar altında yepyeni bir devlet kuran Atatürk, cumhuriyeti fazilet olarak görüyor, halkın onu korumasını, sahiplenmesini istiyordu. Cumhuriyeti korumak ve yükseltmek görevini çok güvendiği gençlere yüklüyordu. O, yıkıcı ve bölücü olmamak şartıyla her fıkre saygı gösteriyordu. Çünkü cumhuriyet ancak bu bakış açısıyla ayakta kalabilirdi. Günümüzde doğal özgürlükleri kısıtlayanlar aslında Atatürk'ün mirasına ihanet ediyorlar. Cumhuriyet ve demokrasi özgürlüklerle beslenir, gelişir, serpilir.

Yarınlarımızın teminatı olan gençlere cumhuriyeti tanıtmalı, faziletlerini kavratmalı ve bu güzel idare şeklini sevdirmeliyiz. Çünkü onlar gelecekte bu ülkenin idaresinin başında bulunacaklardır. Onların bilinçaltını nasıl şekillendirirsek bakış açıları da o doğrultuda olur. Doğruları anlatalım, sevdirelim, fakat dayatmayalım. 100. kuruluş yılında hepimizin cumhuriyet bayramını kutluyor, bu güzel idare şeklinin ebediyen sürmesini temenni ediyorum.

Türkiye Cumhuriyeti'nin "Yüzüncü Şeref Yılı" bu topraklarda yaşayan, kendini bu topraklara ait hisseden, bu vatan için canını seve seve verebilecek olan herkese kutlu olsun. Birlik beraberlik ve kardeşlik duyguları içerisinde nice 100 yıllar görmek umuduyla...

Sözlerimi vaktiyle kaleme aldığım "Cumhuriyet Ne Demek" adlı bir şiirimle noktalamak istiyorum: "Canımızdan azizdir kanla sulanan toprak/İznimiz olmayınca yere düşemez yaprak/Kuruldu Cumhuriyet alınlarımız apak.../İnsanca yaşamının adıdır Cumhuriyet.../Onurun, haysiyetin tadıdır Cumhuriyet...// Zafer yolculuğuna Orta Asya'dan çıktık/Esaret zincirinden, prangalardan bıttık/Cesaret kılıcıyla zulmün

bendini yıktık //İstiklalin gür sesi, adıdır Cumhuriyet.../Var olmanın hazzıdır, tadıdır Cumhuriyet//Bu dünyayı asude kılmak ceddin niyeti/Rabbim Türk milletine bahşetti hürriyeti/Başımıza taç ettik, kurduk Cumhuriyeti/İlim, irfan yolunun adıdır Cumhuriyet.../Toprağını sevmenin, tadıdır Cumhuriyet.../Çekince yiğit asker kılıcını kınından/Yol verdi serhat boyu ceddimin akınından/Ecnebi orduları geçemez yakınından//Uygarca yaşamanın adıdır Cumhuriyet.../Zaferlerin meyvesi, tadıdır Cumhuriyet...//Ay yıldızlı al bayrak göklerde süzülüyor/Onu görmeyen gözler kahrolup üzülüyor/Hüzün denizlerinde kederle yüzülüyor/Dürüstlüğün şiarı, adıdır Cumhuriyet.../Şahsiyetin, vakarın tadıdır Cumhuriyet...//Meydanları dar etti alev yeleli atlar/Bu topraklar uğruna söndü nice hayatlar/Ağzımızın tadını bozdu kekremsi tatlar/Vatan için ölmenin adıdır Cumhuriyet.../Şehadet şerbetinin tadıdır Cumhuriyet"